

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/92/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6716205140
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6716205140.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a sudcov Mgr. Martina Štubniaka a Mgr. Janky Benkovičovej, v spore žalobcu T. P., narodeného XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom F. K. XXXX/XX, XXX XX D., právne zastúpeného JUDr. Jánom Krnáčom, advokátom, so sídlom Námestie SNP 70/36, 960 01 Zvolen, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, 812 85 Bratislava, o náhradu škody, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 6C/100/2016-241 zo dňa 19. októbra 2017, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 19. 10. 2017 žalobu žalobcu zamietol (prvý výrok). O náhrade trov konania rozhodol tak, že priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 100 % (druhý výrok).

2. V odôvodnení rozsudku prvoinštančný súd konštatoval, že žalobca sa domáhal od žalovanej zaplata náhrady nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- Eur s príslušenstvom a tiež zaplata náhrady nákladov v sume 2.607,92 Eur (s príslušnými úrokmi z omeškania) vynaložených na obhajobu v trestnom konaní, a to z titulu zodpovednosti štátu za škodu. Počas konania žalovaná opakovane vzniesla námietku premlčania a pokiaľ sa žalobca domáhal zaplata žalovaných nárokov s poukazom na uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 09. 06. 2005, ktoré mu bolo ako obvinenému v danej trestnej veci toho istého dňa aj doručené, od uvedeného dňa začala plynúť 10-ročná objektívna premlčacia doba určená v ust. § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), ktorá potom márne uplynula dňom 09. 06. 2015, t. j. ešte pred podaním žaloby žalobcom na okresný súd dňa 27. 04. 2016. Žalobca zmeškal objektívnu 10-ročnú premlčaciu dobu, pretože žalobu doručil na súd až po jej uplynutí a tak už bolo nadbytočným zaoberať sa ostatnými zistenými skutočnosťami. Prvoinštančný súd záverom poukázal na zásadu rímskeho práva „právo patrí bdelym“, ktorá v tomto prípade svedčila v neprospech žalobcu. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol aplikujúc ust. § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a plne úspešnej žalovanej priznal voči neúspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku prvoinštančného súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. V odvolaní namietal záver prvoinštančného súdu o tom, že ním uplatnené nároky sú premlčané, pretože obvinenie mu bolo vznesené uznesením vyšetrovateľa zo dňa 09. 06. 2005, ktoré bolo potom

podľa neho neprípustne zmenené ohľadne časových súvislostí stíhaného skutku formou opravného uznesenia vyšetrovateľa zo dňa 06. 02. 2006 a toto mu bolo doručené dňa 09. 02. 2006. Tento okamih je určujúcim pre začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby vo vzťahu k náhrade škody z nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia s tým, že prokurátor procesne predpísaným spôsobom nerozhodol o jeho sťažnosti voči uzneseniu o vznesení obvinenia, podal obžalobu dňa 15. 06. 2009 a tento okamih je zas určujúcim pre začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby ohľadne náhrady škody z titulu nezákonného a nesprávneho úradného postupu. Ak potom odvolací súd rozhodol o jeho oslobodení spod obžaloby právoplatne dňom 19. 08. 2015 v nadväznosti na čo následne žiadal dňa 08. 02. 2016 o predbežné prerokovanie škodových nárokov, na čo dostal negatívnu odpoveď dňa 04. 04. 2016 a žalobu podal dňa 27. 04. 2016, boli žalované nároky uplatnené tak v rámci subjektívnej ako aj v rámci objektívnej premlčacej doby. Dodal, že akceptácia právnej argumentácie súdu prvej inštancie by znamenala, že 10-ročná objektívna premlčacia doba uplynula skôr, ako začala vôbec plynúť subjektívna premlčacia doba pre uplatnenie žalovaných nárokov, čo je podľa neho z ústavného hľadiska neudržateľným.

5. V ďalšom žalobca tvrdil, že výkon práva žalovanej namietat' premlčanie uplatnených nárokov je len prostriedkom umožňujúcim poškodiť ho ako druhú stranu právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu, spravodlivosti a účelu sledovaného právnou normou by zostalo vedľajšie. V prípade žalovanou vznesenej námietky premlčania tak síce ide o výkon práva formálne súladného so zákonom, ale jedná sa o výraz zneužitia tohto subjektívneho práva a teda jeho výkon je v rozpore s dobrými mravmi.

6. Napokon vytýkal súdu prvej inštancie nedodržanie zákonom určeného procesného postupu v tom, že zanedbal svoju povinnosť postupovať v zmysle ust. § 181 ods. 1 a 2 CSP, čo preukazuje obsah zápisníc o pojednávaniach uskutočnených prvoinštančným súdom.

7. K odvolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná podaním zo dňa 09. 01. 2018 žiadajúc napadnutý rozsudok potvrdiť. Poukázala na to, že síce žalobca nárok na náhradu škody uplatnil dňa 09. 02. 2016 v rámci predbežného prejednávania na Generálnej prokuratúre SR, ale nič to nemení na skutočnosti, že objektívna premlčacia doba určená v ust. § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. uplynula už v roku 2015 a subjektívna premlčacia doba nemôže skončiť neskôr ako objektívna. Pritom aj sám žalobca svojím konaním zavinil dĺžku trestného konania a teda aj uplynutie objektívnej premlčacej doby, lebo prvé hlavné pojednávanie po podaní obžaloby sa malo uskutočniť dňa 08. 09. 2009, ale bolo pre neprítomnosť žalobcu ako obžalovaného a jeho obhajcu odročené a takisto boli aj ďalšie pojednávania dňa 21. 11. 2009, 02. 02. 2010, 22. 06. 2010, 18. 03. 2011, 08. 10. 2014 a napokon dňa 02. 12. 2014, ktoré sa zase neuskutočnili z dôvodu na strane obhajcu, keď sa nedostavili, či žiadali o odročenie pojednávania a zmenu termínu. Preto argumentácia žalobcu, že vznesená námietka premlčania je v rozpore s dobrými mravmi neobstojí.

8. Žalobca reagoval na odvolacie stanovisko žalovanej vyjadrením zo dňa 06. 03. 2018, v ktorom obsahovo len inými slovami vyjadril odvolacie námietky obsiahnuté už v samotnom odvolaní opakujúc, že vznesenie námietky premlčania zo strany žalovanej je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi. Dodal, že to bol práve štát, ktorý nesie najvýraznejší podiel na dĺžke konania, štát sa postaral o medializáciu prípadu v účelovej snahe budovať si obraz spravodlivého štátu, ktorým ale v skutočnosti nebol a nie je.

9. V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c) zrušil a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Predmetom tohto konania bol žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- Eur s príslušenstvom a nárok na náhradu škody vo výške 2.607,92 Eur ako nákladov vynaložených na obhajobu v trestnom konaní v súvislosti s trestným stíhaním vedeným voči nemu na základe uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 09. 06. 2005 pre trestný čin vydierania. Trestné konanie bolo ukončené oslobodením žalobcu spod následne prokurátorom podanej obžaloby rozsudkom Okresného súdu Zvolen č. k. 5T/112/2009-405 zo dňa 27. 02. 2015 právoplatným dňa 19. 08. 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4To/47/2015 zo dňa 19. 08. 2015, ktorým bolo odvolanie prokurátora voči oslobodzujúcemu rozsudku zamietnuté.

11. Podľa uvedeného časového vymedzenia je preto zrejmé, že trestné konanie voči žalobcovi trvalo od vznesenia obvinenia dňa 09. 06. 2005, kedy mu bolo dané uznesenie aj doručené až do dňa 19. 08. 2015 a teda bol trestne stíhaný viac než 10 rokov.

12. Z hľadiska ust. § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. upravujúceho 10-ročnú objektívnu premlčaciu dobu na uplatnenie práva na náhradu škody voči štátu a vymedzujúceho jej plynutie odo dňa doručenia (resp. oznámenia) rozhodnutia, ktorým bola poškodenému škoda spôsobená to znamená, že takto určená objektívna premlčacia doba by v danom prípade uplynula ešte skôr, než sa vlastne právoplatne vyriešilo, že dané uznesenie o vznesení obvinenia žalobcovi bolo vo svojej podstate nezákonným rozhodnutím (vzhľadom na oslobodenie žalobcu spod obžaloby).

13. Ak potom žalovaný vzniesol námietku premlčania uplatnených nárokov a prvoinštančný súd striktnie aplikujúc toto zákonné ustanovenie zamietol žalobu z dôvodu premlčania, nerozhodol vecne správne hoc aj správne určil začiatok plynutia 10-ročnej objektívnej premlčacej doby na deň 09. 06. 2005. Nesprávnosť záveru prvoinštančného súdu o potrebe zamietnutia žaloby z dôvodu premlčania žalovaných nárokov odvolací súd vidí v tom, že prvoinštančný súd sa nezaoberal otázkou, ktorú opakovane nastolil žalobca vo svojich vyjadreniach ohľadne žalovanou vznesenej námietky premlčania, či je táto výkonom práva, ktorý možno označiť za súladný s dobrými mravmi (v napadnutom rozsudku sa tomuto aspektu žalovanou vznesenej námietky prvoinštančný súd vôbec nevenoval).

14. Ústavný súd Slovenskej republiky v obsahovo použiteľnom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 44/2017 zo dňa 21. 11. 2017 konštatoval, že ak sťažovateľ nezavinil márne uplynutie objektívnej 10-ročnej premlčacej doby v zmysle § 22 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, pretože táto uplynula skôr, ako bolo trestné stíhanie sťažovateľa zastavené, pričom zastavenie trestného stíhania bolo podmienkou pre uplatnenie nároku na náhradu škodu, tak ústavný súd dospel k záveru, že vznesenie námietky premlčania možno v takom prípade považovať za konanie, ktoré je rozporné s dobrými mravmi.

15. I keď samozrejme v prejednávanom prípade je situácia o čosi iná v tom, že objektívna premlčacia doba sa má spravovať ustanovením § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. (ktorý nahradil predchádzajúcu právnu úpravu zodpovednosti štátu za škodu obsiahnutú v zákone č. 58/1969 Zb.) a že tu nedošlo k zastaveniu trestného stíhania, ale k oslobodeniu žalobcu spod obžaloby po uplynutí 10 rokov od doručenia uznesenia o vznesení obvinenia, tak Slovenská republika je právnym štátom v materiálnom ponímaní (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), ktorého atribútom je výklad právnych noriem smerujúci k poskytnutiu nielen zákonnosti, ale aj spravodlivosti a preto je potrebné závery vyjadrené v spomínanom rozhodnutí Ústavného súdu SR vzťahovať aj na tento spor. Ústavný súd SR totiž v inom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 72/2010 zo dňa 04. 05. 2010 vysvetlil, že „V súvislosti s výkladom a aplikáciou príslušných právnych predpisov musí súd prihliadať na spravodlivú rovnovahu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.“

16. Okrem toho podľa odvolacieho súdu ustanovenie § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. obsahovo vôbec nepredpokladá, že rozhodnutie zakladajúce právo poškodeného na náhradu škody voči štátu sa môže ukázať ako nezákonné až po uplynutí 10 rokov odo dňa jeho oznámenia (doručenia) poškodenému. Ak zákonodarcu obmedzil uplatnenie nárokov na náhradu škody stanovením 10-ročnej objektívnej premlčacej doby, tak smeroval prioritne k úprave určitej právnej istoty štátu ako zodpovednostného subjektu, že nebude možné uplatňovať škodové nároky časovo neobmedzene a súčasne tým vlastne motivoval poškodených, aby si svoje nároky uplatňovali včas. Úmyslom zákonodarcu podľa odvolacieho súdu ale nebolo umožniť štátu zbaviť sa svojej zodpovednosti v prípadoch, kedy poškodený môže z objektívneho hľadiska svoj škodový nárok uplatniť fakticky najskôr až po desiatich rokoch, teda až potom ako mu uplynie objektívna premlčacia doba. V prípade uvedeného ustanovenia ide o úpravu prevzatú z prv účinného zákona č. 58/1969 Zb., ktorý v ust. § 22 ods. 2 hovoril o premlčaní práva na náhradu škody v rovnakej objektívnej premlčacej dobe 10 rokov plynúcej od oznámenia, resp. doručenia nezákonného rozhodnutia a toto ustanovenie bolo pôvodne prijaté s účinnosťou od 1. júla 1969, teda v dobe, kedy vzhľadom na spoločenskoprávne pomery boli v zásade vylúčené situácie, aby sa nezákonnosť rozhodnutia ukázala až po viac než desiatich rokoch.

17. Aplikujúc tieto východiská na prejednávany prípad nemožno (zatiaľ) z obsahu spisu vyvodiť, že žalobca zavinil márne uplynutie objektívnej premlčacej doby, lebo iba v takom prípade by bolo možné sa stotožniť s tým, že žalovanou vznesená námietka premlčania obstojí z hľadiska jej súladu s dobrými mravmi podľa ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V tomto smere bolo právne posúdenie veci prvoinštančným súdom neúplné a teda nesprávne a v dôsledku toho ním nebol vykonaný ani navrhovaný dôkaz trestným spisom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 5T/112/2009, ktorý žalobca označil už v podanej žalobe a z ktorého by bolo možné zistiť jeho prípadné zavinenie na uplynutí objektívnej premlčacej doby. Z tohto hľadiska je najmä relevantným, či skutočne bolo trestné stíhanie kvôli neprítomnosti svedka Q. V. prerušené v dobe od 16. 01. 2006 do 05. 05. 2009 ako to uvádzal žalobca v podanej žalobe a či dôvody odročovania pojednávania súdom v trestnom konaní (a teda dĺžka trestného konania na súde) skutočne spočívali na strane žalobcu (jeho obhajcu) ako na to poukazovala žalovaná v odvolacom vyjadrení. Aj na tieto aspekty mal zamerať pozornosť prvoinštančný súd, nielen vysporiadať sa s premlčaním stroho konštatujúc, že platí zásada, podľa ktorej práva patria bdelym.

18. V ďalšom konaní bude úlohou prvoinštančného súdu bližšie zistiť predovšetkým z akých dôvodov boli odročované súdne pojednávania, ktoré spomínala žalovaná v odvolaní a tiež ako dlho trvalo prerušenie trestného stíhania žalobcu. Pretože ak na jednej strane by to bol žalobca, ktorý spôsobil, že nebolo možné skončiť trestné stíhanie skôr (teda mal svoj podiel na uplynutí desaťročnej premlčacej doby) a na druhej strane ak prerušenie trestného stíhania trvalo dlhšiu dobu (ktorú zrejme žalobca nemohol ovplyvniť), ktorá by zase časovo prevažovala prípadné zavinenie žalobcu, tak bude úlohou prvoinštančného súdu, aby sa vyrovnal z hľadiska princípov vyjadrených vo vyššie spomínanom rozhodnutí Ústavného súdu SR s tým, či to bol žalobca, kto spôsobil, že k jeho právoplatnému oslobodeniu spod obžaloby došlo po viac než desiatich rokoch od vznesenia obvinenia. Potom zistením prípadného podielu žalobcu na uplynutí objektívnej premlčacej doby musí prvoinštančný súd zhodnotiť, či námietka premlčania vznesená žalovanou je alebo nie je súladná s dobrými mravmi a či tak na ňu možno prihliadať a v závislosti od toho následne posúdi žalobcom uplatnené nároky z hľadiska naplnenia všetkých podmienok zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., pretože len od nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia žalobca v zmysle skutkového vymedzenia v podanej žalobe odvodzuje svoje nároky (a nie od iných skutočností).

19. Odvolací súd už len poukazuje na vyjadrenia ústavného súdu v prv uvedenom rozhodnutí, že paradoxne pre neúspech žalobcu s uplatnením si svojich nárokov na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy stačilo, aby trestné stíhanie trvalo dlhšie než je 10-ročná objektívna premlčacia doba, čo teda odvolací súd považuje rovnako ako ústavný súd za neprimerane tvrdý postih. Bez ďalšieho akceptovať záver o tom, že žalobca nestihol podať žalobu v rámci objektívnej premlčacej doby by bolo formalizmom umožňujúcim presadenie zjavnej nespravodlivosti bez ohľadu na konkrétne aspekty tohto prípadu. Zjednodušene možno povedať, že ak štát trestne stíhal žalobcu viac než 10 rokov, tak nemôže ten istý štát sa ubrániť bez ďalšieho len tým, že žalobca nestihol desaťročnú premlčaciu dobu.

20. V novom rozhodnutí rozhodne prvoinštančný súd i o náhrade trov celého, teda aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).